

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
СЕРТИФИЦИРАНА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО ISO 9001:2015
1051 СОФИЯ, УЛ. "ТРИАДИЦА" 2, ТЕЛ: 8119 443, ФАКС: 988 44 05, WWW.MLSP.GOVERNMENT.BG

29.4.2021 г.

X 02-12/29.04.2021

Signed by: Valya Dimitrova Vikentieva

ДО
Г-Н ГЕОРГИ ГАНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ
45-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На Ваш № КБФ -153-02-15 от 20.04.2021г.

СТАНОВИЩЕ

ОТНОСНО: Проект на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 154-01-6, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители на 15.04.2021г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГАНЕВ,

С проекта на Закон за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, № 154-01-6, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители на 15.04.2021 г. се предлага промяна на разпоредбата на чл. 53 от Кодекса за социално осигуряване (КСО), съгласно която размерът на паричното обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст не може да е по-малък от размера на минималната работна заплата, установена за страната.

Становището, изразявано до момента от Министерството на труда и социалната политика при подобни предложения е, че размерът на това обезщетение не следва да бъде обвързван пряко или косвено с размера на минималната работна заплата, а следва да бъде съобразен както с финансовите възможности на бюджета на държавното обществено осигуряване, така и с основните принципи, възприети от законодателната рамка в областта на трудовото право и социалното осигуряване по отношение на майките.

В Конституцията на Република България е предвидено, че жената майка се ползва от особената закрила на държавата, която ѝ осигурява платен отпуск преди и след раждане, облекчаване на труда и др., а отглеждането и възпитанието на децата до

пълнолетието им е право и задължение на техните родители и се подпомага от държавата. В тази връзка и предвид тежката демографска ситуация в страната, закрилата при майчинството в България е едно значимо социално постижение, което следва да бъде запазено.

Всички знаем, че майките имат едно от най-дългото майчинство (410 дни), имат право на отпуск за отглеждане на дете до навършване на 2-годишната му възраст, могат да ползват неплатен родителски отпуск за дете до 8-годишна възраст (6 месеца за всеки родител, който работи по трудово правоотношение, като всеки от родителите може да ползва до 5 мес. от отпуска на другия родител).

Всички осиновители на дете до 5-годишна възраст имат право да ползват отпуск за период от 365 дни. Те имат право и на допълнителен отпуск при отглеждане на осиновено дете до 2-годишна възраст.

Всички майки/осиновителки имат право на отпуск за кърмене и хранене, с КТД може да се договаря отпуск за две и повече живи деца до 18-годишна възраст.

Не е за пренебрегване правото на платен годишен отпуск по време на майчинство (срещу което има много голяма съпротива от работодателите), което води до натрупване на отпуски.

Освен посочените отпуски майките могат да ползват платен отпуск за гледане на здраво дете, върнато от детско заведение поради карантина в заведението или на детето.

В допълнение към всички посочени възможности със Закона за мерките и действията по време на извънредното положение се даде възможност родителите на деца до 12 г., които не посещават училище или детско заведение, да полагат грижи за тях, като поискат от работодателя да им разреши ползването на платен годишен отпуск (чл. 173а, ал. 2 от КТ). Работодателят е длъжен да разреши отпуска. Правото на този отпуск е съобразено с изискванията да се полагат грижи за деца до 12 години, поради което възрастта на децата, за които може да се ползва отпуска е по-висока от предвидената максимална възраст за ползване на неплатен родителски отпуск, която е до 8-годишна възраст на детето.

Важно е да се подчертае, че това не са временни мерки и може да се твърди, че няма законодателството, което да осигурява толкова права на майките по отношение на отпуските.

Вярно е обаче, че колкото по-продължително е отсъствието на майката от работа, толкова по-вероятно е тя да се деквалифицира. В тази връзка в действащото законодателство е предвидено майката на дете, навършило 1-годишна възраст, но ненавършило 2 години, да бъде стимулирана да се върне на работа. В този случай тя получава половината от обезщетението от държавното обществено осигуряване, което би получавала, ако използва отпуска за отглеждане на дете до 2-годишна възраст (за 2021 г. това обезщетение ще е 50% от 380 лв., т.е. 190 лв.). По този начин се подпомага бюджета на майката, като с предоставеното обезщетение се осигурява възможност изцяло или частично да се компенсират разходите, свързани с отглеждане на детето, след завръщането ѝ на работа.

Подобна възможност е създадена и за майките на деца, ненавършили 1 година. Когато майка на дете, ненавършило 1 година реши да се завърне на работа след изтичане на 135-те дни отпуск за бременност и раждане (които се разрешават с болничен лист), тя ще получава към трудовото си възнаграждение обезщетение от държавното обществено осигуряване. Това обезщетение на практика е допълнителна финансова подкрепа за грижите на детето и е в размер на половината от обезщетението за бременност и раждане, което би получавала всеки месец майката, ако не се върне на работа.

Чрез посочените нормативни решения се постига и положителен финансов ефект за бюджета на държавното обществено осигуряване. От една страна разходът за парични обезщетения за бременност и раждане намалява в случаите, когато се изплаща половината от обезщетението, което би получавала майката, ако не се завърне на работа,

а от друга - след завръщането ѝ на работа тя започва да получава трудово възнаграждение, върху което се начисляват осигурителни вноски, които постъпват в бюджета на държавното обществено осигуряване и бюджета на здравното осигуряване, както и данъци, които постъпват в държавния бюджет.

Възприетите принципи в трудовото и осигурително законодателство, отразяват и най-новите тенденции в социалната политика на Европейския съюз, която насърчава държавите членки да предприемат необходимите действия за осигуряване на възможности за по-добро съчетаване на трудовия и личния живот, като средство за решаване на демографските проблеми и намаляване на разликата в размера на пенсиите между мъжете и жените.

В допълнение, следва да се отбележи, че с оглед насърчаването на участието на жените на пазара на труда и създаването на възможности за завръщането им на работа след ползването на отпуск поради бременност и раждане и за отглеждане на дете до 2-годишна възраст се реализират програми в подкрепа на майчинството, които са алтернатива за майките, които имат желание да се върнат по-рано на работа, да получават по-високи доходи, като в същото време се осигурят качествени грижи за отглеждането на малките им деца.

Предвид изложеното, считаме, че законопроектът за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване, внесен от Корнелия Нинова и група народни представители не съответства на правото и практиката както на национално, така и на европейско ниво по отношение на майките.

Повишаването на размера на обезщетението за гледане на дете до 2-годишна възраст, чрез поставянето му в зависимост от размера на минималната работна заплата, е възможно да демотивира майките да се завърнат по-рано на работа, особено тези, които се осигуряват върху размера на минималната работна заплата. Това ще увеличи броя на жените, които ще предпочетат да си останат вкъщи, което безспорно ще има неблагоприятно въздействие не само върху пазара на труда, но и върху бюджета на държавно обществено осигуряване. Предвид това считаме, че принципът за определяне на размера на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст следва да се запази, като се развива политиката за стимулиране на майките да се завърнат на пазара на труда, а не да се подпомагат с ограничени средства, които винаги ще бъдат недостатъчни.

Следва да се има предвид, че обвързването на обезщетението за отглеждане на дете до 2-годишна възраст с размера на минималната работна заплата ще доведе до допълнителни разходи в бюджета на държавното обществено осигуряване, които не са предвидени както за 2021 г., така и в бюджетните прогнози за периода 2022-2024 г.

По данни на НОИ ще са необходими допълнителни средства в размер на:

- 65 млн. лв. – до края на 2021 г.
- 130 млн. лв. – до края на 2022 г.
- 131 млн. лв. – до края на 2023 г.
- 132 млн. лв. – до края на 2024 г.

В тази връзка, считам, че при вземането на окончателно решение следва да се има предвид и становището на Министерството на финансите, тъй като става въпрос за един не малък финансов ангажимент, за който трябва да бъде осигурено финансиране, преди той да бъде поет.

29.4.2021 г.

ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ

X

ДЕНИЦА САЧЕВА
Министър на труда и социалната политика
Signed by: Denitsa Evgenieva Sacheva

